

Súd: Krajský súd Košice
Spisová značka: 11Co/310/2017
Identifikačné číslo súdneho spisu: 7114220172
Dátum vydania rozhodnutia: 30. 05. 2018
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Zuzana Matyiová
ECLI: ECLI:SK:KSKE:2018:7114220172.1

Uznesenie

Krajský súd v Košiciach v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Zuzany Matyiovej a sudcov JUDr. Jarmily Čabaiovej a JUDr. Martina Kolesára v spore žalobcu E. A., nar. XX.X.XXXX, bytom A., X. 7, zast. JUDr. Timeou Schwarczovou, advokátkou, so sídlom Košice, Pražská 4, proti žalovanej M. Poistovňa, a.s., so sídlom Bratislava, Prievozska 4C, IČO: 35779012, o zaplatenie poistného plnenia a určenie, že poistenie žalobcu podľa uzatvorenej zmluvy o úvere trvá, o odvolaní žalobcu proti rozsudku 35C 111/2014-163 z 2.5.2017 Okresného súdu Košice I

rozhodol:

Z r u š u j e rozsudok v napadnutom výroku o trovách konania a v rozsahu zrušenia vracia vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

odôvodnenie:

1. Súd prvej inštancie (ďalej aj „súd“) rozsudkom konanie o zaplatenie sumy 354,16 € zastavil, v prevyšujúcej časti žalobu zamietol a žalovanej priznal náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

2. Rozhodol tak o žalobe, ktorou sa žalobca po pripustení zmeny žaloby uznesením súdu 35C 111/2014-118 z 8.12.2015 domáhal, aby súd zaviazal žalovanú zaplatiť mu poistné plnenie v sume 1.770,80 € podľa poistnej udalosti č. XXXXX v zmysle čl. X uzatvorenej zmluvy o úvere č. M.-F zo dňa XX.X.XXXX a o určenie, že poistenie žalobcu v zmysle čl. X uzatvorenej zmluvy o úvere č. M.-F.-XXXXXXXX-XXXX-KOSX-IU zo dňa 20.8.2010 trvá. Žiadal priznať aj náhradu trov konania.

3. Skutkovo žalobca žalobu odôvodnil tým, že dňa 20.8.2010 uzatvorili spolu s manželkou zmluvu o úver v UniCredit Bank, a.s., na základe ktorej v bode X súhlasili s uzatvorením životného poistenia v poisťovni žalovanej. Pri podpise zmluvy obaja súhlasili, aby si poisťovňa preverila ich zdravotný stav. V čase podpisu zmluvy on ako aj manželka podali čestné prehlásenie o zdravotnom stave. Až v roku 2011 začal mať zdravotné problémy a zistili mu diagnózu Dg. LO2.2-kožné ochorenie, pričom bol práceneschopný od apríla 2011 do januára 2012. Do tej doby navštevoval lekára s rôznymi problémami, bral aj antibiotiká. Navštívil kožného lekára, ale nikdy nebol informovaný, že má vážnu diagnózu, ktorá je pretrvávajúca a chronická. Do tej doby nebol ani hospitalizovaný, len ambulantne liečený. Prvú práceneschopnosť mu poisťovňa preplatila bez problémov. Ďalšiu práceneschopnosť od mája 2012 do februára 2013 takisto poisťovňa preplatila podľa poistného krytia. Od novembra 2012 ho Sociálna poisťovňa uznala za čiastočne invalidného, čo žalovanej oznámil. Ďalšia práceneschopnosť začala v máji 2013 do júla 2013 a žalovaná mala začať plniť, čo však odmietla a ukončila jeho poistenie. Žalobca žiadal pokračovať v poistení a v plnení z poistného krytia, žalovaná sa však bránila, že žalobca neinformoval pracovníka banky o tom, že sa lieči na chronické ochorenie. S týmto žalobca nesúhlasil, pretože absolvovanie ambulantného liečenia neznamenal, že by bol informovaný o tom, že má chronickú chorobu. Do podpisu zmluvy nebol hospitalizovaný, ani nebol dlhodobo práceneschopný. Žalovanú splnomocnil k prevereniu svojho zdravotného stavu kedykoľvek, takže už pri prvej práceneschopnosti si žalovaná mala možnosť vyžiadať správu o jeho zdravotnom stave. Na určenie neplatnosti odmietnutia plnenia súdom má naliehavý právny záujem, pretože bez určenia tejto neplatnosti je jeho právne postavenie neisté

vzhľadom k otázke riadneho plnenia z poistnej zmluvy a tiež ohľadom vrátenia poistných plnení, pretože dodnes poistenie uhrádza.

4. Po vykonaní dokazovania a právnom posúdení veci podľa § 788, § 790, § 793, § 794, § 797 ods. 1, § 802 ods. 2 Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“) súd žalobu ako nedôvodnú zamietol, keď mal za to, že žalobca pri uzatváraní poistenia hypotekárneho úveru konal v rozpore s ustanovením § 793 OZ a neuviedol pravdivé resp. úplné údaje o svojom zdravotnom stave, na základe čoho ho žalovaná považovala za zdravého a takto s ním uzavrela poistnú zmluvu. V prípade, ak by žalobca uviedol, že sa lieči na kožné ochorenia, resp. že bol chorý viac ako 30 po sebe nasledujúcich dní, žalovaná by pristúpila k prešetreniu jeho zdravotného stavu vyplnením doplňujúceho podrobnejšieho zdravotného dotazníka a na základe toho sa potom rozhodla, či je žalobca osobou, s ktorou poistnú zmluvu žalovaná uzavrie. Súd konštatoval, že boli naplnené podmienky na odmietnutie poistného plnenia a potom i poistenie žalobcu u žalovanej v zmysle poslednej časti predmetného ustanovenia § 802 ods. 2 OZ riadne zaniklo a v čase rozhodovania súdu netrvalo. Žalobcovi zároveň nevzniklo ani právo na poistné plnenie. V časti o zaplatenie sumy 354,16 € súd konanie zastavil po čiastočnom späťvzati žalobcu, s čím žalovaná vyjadrila súhlas (§ 144, § 145 ods. 2, § 146 ods. 1 CSP).

5. O trovách konania súd rozhodol podľa § 255 ods. 1 a § 256 ods. 1 Civilného sporového poriadku a plne úspešnej žalovanej priznal náhradu trov konania v rozsahu 100 %, čo odôvodnil tým, že v časti o zaplatenie 354,16 € žalobca zaviniel zastavenie konania a vo zvyšnej časti bola žaloba zamietnutá pre jej nedôvodnosť.

6. Rozsudok vo výroku o trovách konania napadol včas podaným odvolaním žalobca z odvolacích dôvodov podľa § 365 ods. 1 písm. g/ a h/ CSP, t.j. zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú prípustné ďalšie prostriedky procesnej obrany alebo ďalšie prostriedky procesného útoku, ktoré neboli uplatnené, pričom podľa žalobcu tento dôvod je naplnený najmä jeho ústavným liečením a pretrvávajúcim zlým zdravotným stavom a rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci, ktorý dôvod je daný najmä tým, že súd na zistený skutkový stav neaplikoval § 257 CSP. Navrhol, aby odvolací súd rozsudok v napádanom výroku zmenil tak, že žiadna zo strán nemá nárok na náhradu trov konania. Poukázal a citoval z rozhodnutí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4 M Cdo 2/2008 a 5 M Cdo 24/2011, v zmysle ktorých dôvod hodný osobitného zreteľa (§ 257 CSP) je daný charakterom konania alebo charakterom procesnej situácie, výnimočnosť aplikácie tohto ustanovenia musí byť daná osobitnými okolnosťami, ktorých charakteristika musí byť v odôvodnení rozhodnutia vždy náležite vysvetlená a konkretizovaná a pri posudzovaní, či v tej ktorej veci sú tieto dôvody dané, musí súd prihliadať na majetkové, sociálne, osobné a ďalšie pomery. Argumentoval, že v prejednávanej veci išlo o spotrebiteľský spor z poistnej zmluvy, z ktorej už bolo predtým riadne plnené. Jeho úspech v postavení spotrebiteľa pritom závisel od posúdenia odbornej otázky o chronickej chorobe. Uplatnený nárok ako nárok spotrebiteľa nebol zjavne neopodstatnený, či špekulatívnej povahy. Jeho ne/priznanie záviselo od odborného posúdenia a vyjadrenia lekára a jeho následnej interpretácie s právnymi účinkami. Priznanie nároku záviselo aj od právneho posúdenia špecifickej povahy tzv. „bankopoistenia“. Zdôraznil, že v danej veci išlo o spotrebiteľský spor, žalovaná poisťovňa je podnikateľ s ročným obratom od roku 2011 do r. 2014 vyše 11 mil. €, naproti tomu on je invalidný dôchodca so zníženou pracovnou schopnosťou 50 %. Jeho nepriaznivé sociálne pomery boli navyše zohľadnené aj pri oslobodení od súdneho poplatku. Od 6.6.2017 je práceneschopný a v ústavnom liečení, má príjmy iba z invalidného dôchodku vo výške 136,70 € mesačne, nedisponuje hnutelným alebo nehnuteľným majetkom vyššej hodnoty. Je síce ženatý, ale bezpodielové spoluvlastníctvo manželov zaniklo rozsudkom Okresného súdu Košice I sp. zn. 37C 170/2013. Okrem toho má vyživovaciu povinnosť voči dcére, ktorá je študentkou vysokej školy.

7. Žalovaná mala za to, že v danej veci neboli splnené podmienky hodné osobitného zreteľa v súlade s ust. § 257 CSP. Poukázala na to, že v konaní sa nedala zastúpiť advokátom a svoju procesnú obranu zabezpečila z radov vlastných zamestnancov, čím na jej strane nevznikli náklady spojené s trovami dvokáta. Uplatňuje si trovy konania v celkovej výške 165,33 €, pozostávajúce z jedného prenocovania v Košiciach (pojednávanie dňa 13.10.2015 sa uskutočnilo o 9.00 hod.) a ďalej vyčísliť už len trovy spojené s cestou z Bratislavy do Košíc a späť. Uplatnená výška trov nie je k hodnote sporu neúmerná a nie je pre žalobcu likvidačná a ide len o nevyhnutné náklady, ktoré žalovanej vznikli s podanou žalobou. Navrhla potvrdiť rozsudok v napadnutom výroku o trovách konania.

8. Odvolací súd je v odvolacom konaní viazaný tak rozsahom, ako aj dôvodmi odvolania (§ 380, 379 CSP). Keďže žalobca podal odvolanie proti rozsudku (iba) vo výroku o náhrade trov konania, odvolací súd preskúmal napadnuté rozhodnutie iba v tomto rozsahu (pokiaľ ide o tento výrok). Rozsudok v ostatnej (odvolaním nenapadnutej) časti nadobudol právoplatnosť, preto nebolo v odvolacom konaní preskúmaný.

9. Krajský súd v Košiciach ako odvolací súd (§ 34 Civilného sporového poriadku účinného od 1.7.2016, ďalej len CSP) prejednal odvolanie žalobcu ako podané včas oprávnenou osobou proti rozhodnutiu, proti ktorému je odvolanie prípustné, bez nariadenia pojednávania v zmysle ust. § 385 ods. 1 CSP a contrario v rozsahu vyplývajúcom z ust. § 379 a § 380 CSP a z hľadiska uplatnených odvolacích dôvodov (§ 365 ods. 1 písm. g/ a h/ CSP) a zistil, že nie sú podmienky na potvrdenie rozsudku (§ 387 CSP) ani na jeho zmenu v napadnutom výroku (§ 388 CSP), preto rozsudok v napadnutom výroku zrušil podľa § 389 ods. 1 písm. b/ CSP.

10. Ustanovenia § 255 CSP až § 261 CSP upravujú predpoklady, za splnenia ktorých majú strany sporu (alebo tretie osoby) právo na náhradu trov konania, ktoré vynaložili. Zmyslom a účelom náhrady trov konania je poskytnúť úspešnej strane konania, ktorej to priznáva zákon, náhradu tých trov konania, ktoré vo vecnej a časovej súvislosti s konaním musela alebo bude musieť nepochybne zaplatiť, pričom by ich nemusela zaplatiť, ak by tu nebolo konanie pred všeobecným súdom.

11. Podľa § 255 ods. 1 CSP súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci. Ak mala strana vo veci úspech len čiastočný, súd náhradu trov konania pomerne rozdelí, prípadne vysloví, že žiadna zo strán nemá na náhradu trov konania právo (§ 255 ods. 2 CSP).

12. Podľa § 256 ods. 1, 2 CSP ak strana procesne zavinila zastavenie konania, súd prizná náhradu trov konania protistrane. Ak strana procesne zavinila trovy konania, ktoré by inak neboli vznikli, súd prizná náhradu týchto trov protistrane.

13. Z citovaných ustanovení Civilného sporového poriadku o náhrade trov konania vyplýva, že v sporových konaniach sa ohľadom náhrady trov konania uplatňuje tzv. zásada úspechu. Úspech vo veci, ktorá je predmetom sporu, je okolnosťou, ktorá určuje nárok na náhradu trov konania. Súd skúma úspech vo veci vždy čo do právneho základu veci a čo do výšky priznaného nároku. Zásada úspechu sa uplatní tak, že neúspešná strana sporu je povinná nahradiť v spore úspešnej strane trovy konania, ktoré úspešnej strane vznikli (trovy, ktoré sú preukázané, odôvodnené a účelne vynaložené) v konaní v súvislosti s uplatňovaním alebo bránením práva. Procesný úspech sa určuje vo vzťahu k predmetu sporu úspechom v spore. Plný úspech v spore sa zisťuje porovnaním žalobnej žiadosti (petitu) a výroku, ktorým sa rozhodlo vo veci samej.

14. Žalovaná bola v konaní nepochybne plne procesne úspešná, keď súd po čiastočnom späťvzati žalobcom (nie z dôvodov na strane žalovanej) konanie zastavil v časti o zaplatenie sumy 354,16 € a v prevyšujúcej časti žalobu zamietol. Z uvedeného dôvodu by prichádzalo do úvahy priznanie náhrady trov konania v rozsahu 100 % (§ 255 ods. 1, § 256 ods. 1 CSP).

15. Podľa § 257 CSP výnimočne súd neprizná náhradu trov konania, ak existujú dôvody hodné osobitného zreteľa.

16. Súčasná právna úprava teda umožňuje úspešnému účastníkovi v spore nepriznať náhradu trov konania iba z dôvodov uvedených v ust. § 257 CSP.

17. Odvolací súd zdôrazňuje, že zo slovného znenia teraz platného a účinného ustanovenia § 257 CSP vyplýva, že ide o ustanovenie výnimočné, ktoré má súdu umožniť, aby pri rozhodovaní o náhrade trov konania mohol prihliadnuť k zvláštnostiam jednotlivých konkrétnych prípadov a má slúžiť k odstráneniu neprimeranej tvrdosti. Úvaha súdu, že ide o výnimočný prípad a či sú dané dôvody hodné osobitného zreteľa, musí vychádzať z posúdenia všetkých okolností konkrétnej veci. Ustanovenie § 257 CSP preto nemožno vykladať tak, že možno kedykoľvek bez ohľadu na základné zásady rozhodovania o náhrade trov konania nepriznať náhradu trov úspešnej strane konania; vždy musí ísť o celkom výnimočný prípad, ktorý musí byť v rozhodnutí aj náležite odôvodnený. Pri skúmaní existencie podmienok hodných osobitného zreteľa je potrebné prihliadať v prvom rade k majetkovým, sociálnym, osobným a ďalším

pomerom všetkých strán konania a je potrebné vziať do úvahy nielen pomery toho, kto by mal trovy konania zaplatiť, ale je nutné zohľadniť aj dopad takéhoto rozhodnutia najmä na majetkové pomery oprávneného účastníka. V zmysle dnes už ustálenej judikatúry (napr. uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 M Cdo 17/2009, sp. zn. 5 Cdo 67/2010, či sp. zn. 3 M Cdo 46/2012) ani dnes ustanovenie § 257 CSP nie je možné považovať za predpis, ktorý by zakladal jeho voľnú možnosť aplikácie (v zmysle svojvôle), ale ide o ustanovenie, podľa ktorého je súd povinný skúmať, či v prejednávanej veci neexistujú zvláštne okolnosti hodné osobitného zreteľa, ku ktorým je potrebné pri stanovení povinnosti nahradiť trovy konania výnimočne prihliadnuť. Úvaha súdu, že ide o výnimočný prípad a či sú dané dôvody hodné osobitného zreteľa, musí vychádzať z posúdenia všetkých okolností konkrétnej veci.

18. Výklad právneho predpisu nesmie obmedzovať, resp. brániť v reálnom uplatnení základného práva. Ústavný súd SR v náleze zo 17. decembra 2004, sp.zn. II. ÚS 31/04-30, okrem iného, uviedol: „Pri tomto výklade je potrebné venovať pozornosť zmyslu a účelu inštitútu náhrady trov konania. Výklad náhrady trov konania nesmie obmedzovať, resp. brániť v reálnom uplatnení základného práva zaručeného v čl. 20 ods. 1 ústavy a v čl. 1 Dodatočného protokolu. Zmyslom a účelom náhrady trov konania v konaní pred všeobecným súdom je poskytnúť úspešnému účastníkovi alebo účastníkovi, ktorému to priamo priznáva zákon, náhradu tých trov konania, ktoré vo vecnej a časovej súvislosti s konaním musel alebo bude musieť nepochybne zaplatiť, pričom by ich nemusel zaplatiť, ak by tu nebolo konanie pred všeobecným súdom. Výnimky z tohto pravidla musí ustanoviť zákon (čl. 46 ods. 4 a čl. 51 ods. 1 ústavy). Aj tieto výnimky sa musia uplatňovať len za splnenia všetkých zákonom ustanovených podmienok a skôr reštriktívne, napr. takou výnimkou je nepriznanie náhrady trov konania podľa § 150 O.s.p. (v súčasnosti § 257 CSP, pozn. odvolacieho súdu).“

19. Ústavný súd v Náleze z 1. septembra 2012 sp.zn. I. ÚS 119/2012 uviedol, že otázka náhrady trov konania dosahuje ústavnoprávnu dimenziu vtedy, pokiaľ by v procese interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení všeobecne záväzného právneho predpisu zo strany všeobecného súdu bol obsiahnutý prvok svojvôle alebo extrémny rozpor s princípom spravodlivosti (napr. v dôsledku prepíateho formalizmu), či celkom nedostatočného odôvodnenia vydaného rozhodnutia. Takýto postup všeobecného súdu nemôže byť tolerovaný, lebo predstavuje v konečnom dôsledku zásah do základného práva účastníka na súdnu ochranu, na majetku a v konečnom dôsledku aj na právnu pomoc.

20. Z obsahu spisu v prejednávanej veci odvolací súd zistil, že súd prvej inštancie sa pri rozhodovaní o náhrade trov konania vôbec nezaoberal prípadným použitím ustanovenia § 257 CSP, komplexne nezohľadňoval pomery žalobcu, dopad nepriznania náhrady trov (úplne alebo čiastočne) žalovanej na jej majetkové pomery a to v intenciách skutočností uvedených v bode 17 odôvodnenia tohto rozhodnutia, čo má za následok nepreskúmateľnosť napadnutého rozhodnutia v napadnutom výroku.

21. V tejto súvislosti odvolací súd zdôrazňuje, že nesprávnym procesným postupom súdu, ktorý znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces sa vo všeobecnosti rozumie taký postup súdu, ktorým znemožňuje účastníkovi realizáciu konkrétnych procesných práv priznaných mu procesným predpisom za účelom zabezpečenia spravodlivej ochrany jeho práv a právom chránených záujmov. Podľa ustálenej súdnej praxe k odňatiu možnosti konať pred súdom môže dôjsť nielen postupom súdu, ktorý rozhodnutiu predchádza, ale aj rozhodnutím samým. Takýmto rozhodnutím je aj rozsudok, ktorého niektorý výrok je nepreskúmateľný pre nezrozumiteľnosť alebo nedostatok dôvodov.

22. Právo strán sporu na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia je súčasťou obsahu základného práva na spravodlivý proces (konanie) podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a procesnou zárukou spravodlivého rozhodnutia, preto je povinnosťou súdu v každom svojom rozhodnutí (a to aj v rozhodnutí o procesnom nároku) uviesť v súlade s § 393 ods. 2, § 234 ods. 2 a § 236 CSP dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých je rozhodnutie založené, tak po skutkovej, ako i právnej stránke veci, lebo inak strana objektívne nemá možnosť posúdiť správnosť, resp. nesprávnosť rozhodnutia, príp. postupu súdu a efektívne využiť svoje procesné právo na podanie odvolania proti rozhodnutiu (§ 355, § 357, § 359 CSP).

23. Účelom odôvodnenia je predovšetkým poukázať na správnosť rozhodnutia, preto odôvodnenie rozhodnutia musí byť aj prostriedkom kontroly správnosti postupu súdu pri vydávaní rozhodnutia, t.j.

musí byť preskúmateľné. Odôvodnenie, ktoré nezodpovedá týmto zákonným a ústavným požiadavkám, má za následok nepreskúmateľnosť rozhodnutia pre nedostatok dôvodov a súčasne znamená nesprávny procesný postup súdu, ktorý znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, preto v takom prípade prichádza do úvahy iba zrušenie rozhodnutia a vrátenie veci súdu prvej inštancie na ďalšie konanie.

24. Vychádzajúc z obsahu odvolania, v ktorom žalobca poukazuje na zlé majetkové a sociálne pomery, dospel odvolací súd k záveru, že pri rozhodovaní o trovách strán sporu bude potrebné zo strany súdu prvej inštancie skúmať aj to, či okolnosti na strane žalobcu (ale aj ďalšie okolnosti) neodôvodňujú prípadnú aplikáciu ust. § 257 CSP. Súd prvej inštancie sa doposiaľ týmto nezaoberal, preto je jeho rozhodnutie o náhrade trov konania predčasné a nepreskúmateľné pre nedostatok dôvodov, preto odvolaciemu súdu neostávalo iné, len zrušiť rozsudok v napadnutom výroku a vrátiť vec súdu prvej inštancie.

25. V novom rozhodnutí rozhodne súd aj o trovách tohto odvolacieho konania (§ 396 ods. 3 CSP).

26. Toto rozhodnutie prijal senát Krajského súdu v Košiciach pomerom hlasov 3 : 0 (§ 393 ods. 2 posledná veta CSP).

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu odvolanie nie je prípustné.

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, a to z dôvodov uvedených v ust. § 420 CSP. Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom. Táto povinnosť neplatí v prípadoch uvedených v ust. § 429 ods. 2 CSP.